

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti in prejemanju za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za jeden mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za ostanila plačuje se od štiritopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Socijalna demokracija v minolem državnozbornem zasedanju.

Socijalni demokratski voditelji so še jedva pred jednim letom po svojih različnih časopisih, na raznih shodih in z raznimi brošurami agitovali z vso možno silo, da pridobijo za svoje kandidate čim največ glasov mej narodom, in da spravijo čim največ svojih poslancev v parlament.

Parlament je na kraju groba — so rekali; — parlament je nezmožen za vsako važnejše pozitivno delo, — parlament je le zbor nevednežev, bornirancev in lenuhov, ki ne storé ničesar plodonosnega.

Tako so govorili socijalisti ter v najbolj kričečih barvah slikali svojim vernim, pa večinoma tudi kar nič poučenim pristašom dotedanjo impotenco drž. zbora. To pa jim je bilo vse le — uvod.

Po vseh smelih in — to treba priznavati — originalno ostrih, čisto naravno surovih napadih, očitkih in psokah, katerih so se po glavnem socijalodemokratskem glasilu, po dunajski židovski „Arbeiter-Zeitung“ učili vsi drugi — tudi domači — lističi, po vseh napadih na druge so pokazali z lepim patosom na-se ter dejali: „Mi pa, mi — socijalni demokratje smo jedini zmožni zdravniki trhlelega parlamentarizma; jedino mi čutimo resnično za narod, jedino mi bomo tudi delali v parlamentu, ne pa samo prepirkali se ter nezastuženo spravljali mastne dijete. Socijalni demokratje smo najbolj po klicani, najbolj zmožni, resni in — delavni zastopniki naroda: Ergo: volite nas!“

Prav iz srca obžalujemo, da ni bil delokrog razširjene volilne pravice še obsežnejši; prav žal nam je, da ni bilo voljenih še več socijalistov v parlament. Še j potem bi bili dotični še tolikanj jasnejše pokazali, da li so v istini najbolj zmožni, resni in — delavni zastopniki naroda.

Na, tudi tako jih je prišlo dosti v zbornico, in izvestno elita, cvet mej socijalnimi demokrati. Kar jih je bilo voljenih, so gotovo najzmožnejši, najresnejši in najdelavnejši. Tako vsaj mislimo, da niso poslali socijalisti — najslabši! Gotovo je vsaki njih vreden za desetorico drugih, buržvazijcev!

Predvčeršnjim se je zaključilo državnozbornsko zasedanje, in lahko si napravimo bilanco o doseda-

njem parlamentarnem delovanju socijalne demokracije v Avstriji.

Kaj je storila pozitivnega? — kaj v izboljšanje socijalnih razmer? — kaj v pomirjenje narodnostnih bojev?

Zmama prelistujemo vse stenografske zapisnike, o „delu“, resnem, plodonosnem delu socijalistov ne najdemo niti dahi. V neplodno zasedanje niso vrgli niti „najbolj zmožni zastopniki“ naroda kakega pozitivnega predloga, kake plodne mrvice, kakega zraca. Kakor drugi opozicionanci, tako — in morda še bolj — so „delali“ socijalisti le v negativnem smislu, t. j. zadrževali in pobijali so vsako pozitivno delo.

Ko so predložili Mladočehi svoje pravno zavarovanje, tedaj so nastopili češki socijalisti ter se izrekli proti — lastnemu narodu. Zadelo jih je očitaje, da so narodni izdajalci!

Ko so dobili Čehi jezikovne naredbe, ki so vsaj del narodnega idejela, enakopravnosti, tedaj so zopet „delali“ socijalisti proti naredbam in se postavili proti narodu. Komandirani od žida Adlerja in od „Arbeiter Zeitung“, so nastopali socijalisti vztrajno proti najopravičnejšim težavam slovenskega naroda, svoje slavofobstvo in židovsko politiko pa so nerodno pokrivali s tem, da so govorili za — jezikovne zakone, o katerih pa niso mogli povedati, kako si mislijo njihovo vršitev.

Govoričenjesocijalistov, kakor tudi vseh njihovih židovsko liberalnih pristašev in zagriženih sovražnikov Slovanov, nacionalcev, to govoričenje ni le povsem neiskreno, nego tudi smešno. Vsakdo ve, da bi dobili z jezikovnim zakonom Slovani še večja in trajna prava, nego z naredbami. Ako pa se upirajo Nemci že tem s toliko surovo brutalnostjo, kdo naj veruje, da nam bodo dali še več — radi? Narodni in jezikovni enakopravnosti, zajamčeni z izvrševanjem člena 19., se bodo upirali vedno liberalni in nacionalni Nemci. Socijalisti torej le slejé svoje slovenske volilce z govoricoo nekkih meglenih jezikovnih zakonih, v resnici pa so centralistični slavofobi!

Ko se je vršila gnusna in sravnolna obstrukcija, ki je z nasilstvom, z brutalnostjo in z upravnimi vedenjem onemogočila vsako delo, ki je pretrgala vsako razpravljanje nujno važnih in sila

potrebnih predlogov, tedaj so se udeleževali tudi socijalisti teh krivičnih in škodljivih nastopov, obrnjenih proti slovenski večini, proti slovenskima podpredsednikoma, proti jezikovnim naredbam za Slovanse. Kako čudno izjavo je podal vodja socijalistov, posl. Daszynski, je znano.

In s tem so pokazali socijalisti, da stojé res v službi židovskih sovražnikov Slovanov! Mesto da bi bili resno pomagali, da se uduše čim preje fanatični narodnostni boji, da se loti zbornica čim preje socijalnih in drugačnih prenosov, podpirali so kričače, ustavili vse delovanje in izjalovili vse zasedanje.

Razen par malovažnih interpelacij, za splošnost posttrajskih predlogov in nekaterih lastni reklami služečih, torej malo resnih govorčkov niso storili socijalisti v minolem zasedanju ničesar pozitivnega, pač pa precej negativnega, kar jako obžalujemo.

Situacija.

Zdaj ima ministerski predsednik grof Badeni popolnoma svobodne roke na vse strani in ni dvoma, da se začne pogajati z Nemci, kar je že na dan zaključenja državnega zbora povedala „Neue Fr. Pr.“ na podlagi inspiracije, katero jej je dal nje verni sotrudnik sekcijski šef in pisarniški ravnatelj drž. zbora gosp. vitez Halban, kateri se je prej pisal za Blumenstocka.

Badeni je peljal načelnike desnici pripadajočih klubov k cesarju, in vsakemu izmej njih je cesar rekel, naj, prišedši domov, pomiri svoje rojake, kar pač pomeni, naj ne mislijo, da se zgodi kaj izrednega, kaj tacega, kar bi moglo prebivalstvo vznemiriti.

Kaj se zgodi, tega sedaj pač še nihče ne ve, niti sam grof Badeni. Da poskusi sestaviti novo večino, v kateri bi imeli Nemci prvo besedo, o tem pač ni dvoma, ali desnica je pripravljena tudi za ta slučaj.

Desničarski klubi so se prav v teh dnevih, ko so Nemci prouzročali velike viharje v parlamentu, še tesnejše združili in vsaj na videz se kaže, da so solidarni in jedini ter da se ne dajo razgnati. Proglasili so svojo solidarnost na jako slovesen način v zadnji seji poslanske zbornice,

LISTEK.

Morala v umetnosti.

(Spisal * * *)
(Konec.)

Papeži sami so nabirali take, sila „nesramne“ umetnine, in še dandanes je ogromna vatikanska zbirka grških umetnin, ker so ti papeži ljubili in tudi čutili lepoto umetnine, jedna najbogatejših v Italiji!

Rafael je slikal tudi za kopalnice kardinalov neoblečene Najade, bujne Bakhantije, izkital je z mitološkimi scenami vilo Farnesino in nikdar, menim, mu ni rekel papež Leo X., pogladivši z roko lepe njegove plave kodre: „Sinko Rafael! Pusti vendar te svinjarije! Pohujšuješ mi ljudstvo!“ — Ne, tako „moralno“ ta veliki papež ni govoril. Ni ga svaril, ni psoval, ni sovražil. Rafael je ustvarjal umetnino iz svoje inspiracije, papež jo je umeval, čutil, oba skupaj pa sta uživala pravo lepoto! Ostala sta prijatelja tudi nadalje in, kakor pravijo, papež mu je prilikom tudi lestvo držal, ko je Rafael delal v loggiah vatikanskih.

Če je Boccaccio ob istem času smel pisati in izdati svoj Dekameron, menim, da mu tega

tudi nikdo ni branil; ne, spisal je to slavno delo celo na željo kraljice svoje.

To isto opažamo tudi po vsej Italiji. Kdo ne pozna Tizianovih Vener, Veronesovih mitoloških scen, Schiavoneja, Tintoreta, a pozneje Tiepola! Poslednji je toliko nudil naslikal, da bi mogli z njimi skoro našo belo Ljubljano obljuditi!

Na severu (na Nemškem, v Flamiji in Francoskem) delajo v istem času v enakem duhu: Dürer, Holbein, Rubens in dr. Ali nikdo se ni izpodtikal nad njihovimi deli, nikdo jih ni grajal. — Tudi dandanes nikdo tega ne dela (moralisti imajo namreč jako velik respekt pred — starino.) Nikdo ni tedaj govoril, kakor naši moralizatorji: „Vaše slike, vaše novce pot gnile so brez števila nedolžnih v vrtinec strasti, nemira in pogube.“ Nikdo se ni vprašal in se ne vpraša: „Ali je to na katoliški podlagi...?“

Z mirno vestjo pa lahko konstatujemo, da bi se ljudje moralizatorskega kova v cerkvah morali pohujšati, ako je vse ono bilo v cerkvenih altarjih, kar se dandanes kot tako pokazuje v galerijah.

S tem pa nikakor ne tajimo, da ne bimo „slabo“ misliti pokvarjena deklica, ki je brez verskega

čuta, gledajoč razpetega Krista na križu; a ravno tak deček pohujšal se bo nad polnago Marijo Magdaleno. Isto tako bo pohujšalo otroke marsikaj iz katekizma, sv. pisma, nekatera poglavja iz Filoteje (iz „navoda k pobožnemu življenju“), čeprav je le to spisal svetnik Francišek Saleški... itd. V napačni pruderiji vzgojenega človečanstva ne bo končno zadovoljila ni navadna obleka več, ki pušča, da prosevajo skozi njo telesne forme; — bodili bomo v vrečah in zabojih okoli. S tem pa nikakor ne bo zlo umanjeno. Patološka satyriasis — nimfonija — („Geiler Blick“) prodirala bo tudi skozi te, in fantaziji bo dan tem širi delokrog, ker ji bode s tem odvzeta vsaka realna podloga... Tem hujše, tem strastnejše, tem slabše bodo misli... „Und so schürt denn durch die ganze halb wahre Philisterleierkastenmelodie, dass die Kunst die Moralgesetze anerkennen und sich ihnen unterordnen soll. Dass erste hat sie immer gethan und muss sie thun, — thäte sie das zweite, so wäre sie verloren, und es wäre besser, man hänge ihr einen Mühlstein um den Hals und ertränkte sie, als dass man sie langsam durch das Nützlich-Flache krepieren liesse.“

(Goethe).

